

तो रम्या दिव्या चौधवती नदी MBh. 3, 10338. — 2) m. N. pr. eines Fürsten, des Schwiegervaters von Sudarçana MBh. 13, 121. fg. des Schwagers von Sudarçana Bhāg. P. 9, 2, 18. — 3) f. °ती a) N. pr. einer Tochter des Oghavant MBh. 13, 122. einer Schwester desselben Bhāg. P. 9, 2, 18. — b) N. pr. eines Flusses VP. 183.

श्रीकार् (श्रीम् + कार्) 1) m. die heilige Silbe श्रीम् (s. d.) AK. 1, 1, 5, 4. Trik. 1, 1, 116. H. 230. VS. Prāt. 1, 17, 28. Kātj. Çr. 2, 2, 9, 19, 7, 5. Praçnop. 3, 1. M. 2, 75, 81. Bhāg. 9, 17. Viçv. 13, 21. Kathās. 2, 78. प्रायः स्वविजयैकारश्चक्रे (hier wie R. 5, 81, 11. 12 hätte man nach P. 6, 1, 95 श्री für श्री erwartet) शंकरवर्मणा Ç. verrichtete sein Dankgebet für den errungenen Sieg Rāga-Tar. 3, 134. कृतीकार् Vet. 3, 1. — 2) f. °रा N. einer buddh. Çakti oder personif. göttlichen Energie Trik. 1, 1, 17.

श्रीकारभट्ट (श्री° + भट्ट°) m. N. pr. eines Mannes Ind. St. 1, 467, 5.

श्रीकारिण्यु denom. von श्रीकार्; davon श्रीकारिण्यु P. 6, 1, 95, Vārtt., Sch.

श्रीज्, श्रीजति angebl. Wurzel (so v. a. वृद्धि nach Durga) zur Ableitung von श्रीजम् Nir. 6, 8. श्रीजयति (बलतेजसाः) Dhātup. 35, 84, i.

श्रीज् adj. ungerade, der erste, dritte u. s. w. in einer Reihe: श्रीजा क्रुत्वाः सप्तमाताः स्वराणाम् RV. Prāt. 1, 4, 2, 7. Vgl. श्रीजम् 3. — श्रीज m. = श्रीजम् 1. Bhāg. zu AK. 3, 4, 235. ÇKDr.

श्रीजम् (von उज् = वज्) n. 1) körperliche Kraft, Tüchtigkeit, Lebensfrische (auch im pl. gebraucht); in der Med. Lebenskraft Naigh. 2, 9. AK. 3, 4, 235. H. 796. an. 2, 577. Med. s. 19. पनाद्युमेजो अस्मे सन्निवतम् RV. 1, 160, 5. एकस्य चिन्मे विभ्वस्त्वैजः 163, 10. साकं ज्ञातः क्रतुता साकमोज्ञसा ववन्ति 2, 22, 3. वर्षेव वधोर्भि वृष्टोज्ञसा 23, 3. ययं देवाः प्रमतिर्युमेजः 29, 2. बलमेजो न आधाः 6, 47, 30. श्रीजोभिरुयाः 7, 86, 6. 3, 32, 9. देवानामेजः AV. 1, 33, 2, 3. 2, 17, 1. 3, 3, 1. 19, 1. 9, 1, 17. TS. 2, 3, 1, 5. ब्राह्मवावर्बलमूर्होरेजः 5, 5, 9, 2. Ait. Br. 1, 5. Çat. Br. 4, 5, 4, 4. 14, 1, 2. 12. Çāṅkh. Çr. 5, 8, 2. 7, 3, 15. Khāṇḍ. Up. 3, 13, 5. Jāñ. 3, 93. Suçr. 1, 4, 13. 21, 10. 30, 15. 19. 51, 3. 2, 403, 2. श्रीजसा तेजसा लक्ष्म्या तपसा च Matsjop. 2. रूद्रैजम् Çiva's Kraft Ragh. 2, 54. वृत्तैजम् adj. M. 1, 6. मैत्रो° 19. 61. 12, 18. N. 3, 34. 6, 1. Viçv. 3, 19. R. 3, 28, 21. सुविपुलै° 1, 7, 5. कृतौ° 48, 29. Draup. 7, 2. श्रीजशितस्य विस्तारश्च दीप्तत्वमुच्यते । वीरवीगतसैरिद्रिषु क्रमेणाधिक्यमस्य तु ॥ Sāh. D. 609. श्लेष्मैजम् Phlegmaesenz Jāñ. 3, 107. — instr. श्रीजसा mit Macht, kräftig, muthig, entschlossen, nachhaltig: इदं ज्ञान्वैजसा सूतम् RV. 3, 31, 10. 8, 63, 9. वयो न ये श्रीणीः पतुराज्ञसा 5, 39, 7. श्रीज्ञसा स्तोमा अनूषत 1, 11, 8. 19, 4. 132, 5. आये तन्वन्ति रश्मिभिस्त्रिः समुद्रमोज्ञसा 19, 8. AV. 3, 1, 6. गामाविश्य च भूतानि धारयाम्यहमोज्ञसा Bhāg. 13, 13. अन्योऽन्यं तौ समासाद्य विचकर्षतुराज्ञसा MBh. 1, 6004. विचरामः — वनं गम्भीरमोज्ञसा R. 3, 53, 22. 10. 14. 74, 7. 6, 82, 47. Viçv. 10, 13. Suçr. 2, 332, 14. परमोज्ञसा Viçv. 4, 5. श्रीज्ञसा am Anf. eines comp. P. 6, 3, 3. श्रीज्ञसाकृत Sch. Vgl. श्रीमतिज्ञम्, उत्तमो°, सद्यो°, सद्यौ° u. s. w. — 2) ein mit zusammengesetzten Wörtern reich ausgestatteter Styl Kāvya. im ÇKDr. — 3) die 6 Zodiakalbilder mit ungeraden Zahlen (1ste, 3te u. s. w.) Gort. im ÇKDr. — Die Lexicographen haben noch folg. Bedeut.: Wasser Naigh. 1, 12; Glanz AK. 3, 4, 235. H. an. 2, 576. Med. s. 19; Glanz des Metalls (vgl. श्रीज्ञसा) H. an.; Offenbarwerdung (प्रकाश); Stütze H. an. Med.

श्रीजसैन (von श्रीजम्) adj. sich kraftvoll erweisend: उग्रा दिशामभिर्तिर्वयोधाः प्रुचिः शुक्रे अह्न्योज्ञसीना TS. 4, 4, 12, 1. P. 4, 4, 130.

श्रीजस्तर (wie eben) adj. zur Erkl. von श्रीजोयन् Çāṅk. zu Brh. År. Up. 5, 14, 4.

श्रीजस्य (wie eben) adj. = श्रीजसीन P. 4, 4, 130. श्रीजस्या तनूः 128, Sch. श्रीजस्यमरुः 130, Sch.

श्रीजस्वत् (wie eben) adj. kraftvoll, stark RV. 8, 63, 5. AV. 8, 3, 4, 16. VS. 10, 3.

श्रीजस्विन् (wie eben) adj. dass. TS. 5, 5, 10, 1. Ait. Br. 1, 5. Çat. Br. 8, 4, 20. अथः पशूनामाज्ञस्वितमः 13, 1, 2, 6. 14, 1, 3, 23. Çāṅkh. Çr. 10, 3, 13. Khāṇḍ. Up. 3, 13, 5. MBh. 14, 100. Bhāg. P. 4, 21, 16. इयं तदेज्ञस्वितदेव वीर्यं तदेव नैसर्गिकमुन्नतत्वम् Ragh. 3, 37.

श्रीजाय्, श्रीजायते denom. von श्रीजम् gāṇa भृशादि zu P. 3, 1, 12, 11, Sch. Kraft anwenden, sich anstrengen: श्रीजायमानस्तन्वश्च शुभते RV. 1, 140, 6. श्रीजायमानं यो अहं ज्ञानं 2, 12, 11. 3, 32, 11. Bhāṭṭ. 3, 76.

श्रीजाष्ठ and श्रीजोयन् s. u. उग्र.

श्रीजोद (श्रीजम् + दा) adj. Kraft verleihend, stärend RV. 8, 3, 24. पश्विजोदातमो मदः 81, 17. इन्द्राग्निभ्यामोदादाभ्याम् TS. 5, 6, 21, 1.

श्रीजोवला (von श्रीजम् + बल) f. N. einer Göttin des Bodhidruma Lalit. 317. Ebend. 268 wird eine eben solche Göttin unter dem Namen श्रीजोपति (!) aufgeführt, wofür श्रीजोवती (vgl. श्रीजस्वत्) zu lesen ist.

श्रीजैन (von उज् = वज्) m. Kraft: अयामेजानं परि गोभिरावृत्तम् RV. 6, 47, 27. इन्द्रस्ते वीरुधा पत उग्र श्रीजान्मा दधत् AV. 4, 19, 8.

श्रीज m. N. pr. eines Ministers von Pratāpāditya Rāga-Tar. 4, 9.

श्रीजव m. eine musikalische Weise von fünf Tönen (mit Weglassung des 2ten und 3ten) Saṅgita. im ÇKDr. श्रीजक Wils.

श्रीजिका und श्रीजी f. wilder Reis Ratnam. im ÇKDr.

श्रीज m. 1) pl. N. eines Volkes und des von ihm bewohnten Landes (Orissa) Trik. 2, 1, 11. H. an. 2, 398. Med. r. 11. M. 10, 44. Hariv. 12838. R. 4, 41, 18. 44, 13. Vgl. उज्. — 2) N. einer Pflanze, = श्रीजपुष्प H. an. Med.

श्रीजपुष्प n. N. einer Pflanze (Hibiscus rosa sinensis L.) und deren Blumen AK. 2, 4, 2, 56. Trik. 2, 4, 25. H. 1147.

श्रीजाव्या (श्रीज् + आव्या) f. dass. Rāga. im ÇKDr.

श्रीज partic. praet. pass. von वृक् mit श्री (s. das.). Davon denom. श्रीजोपति, imperf. श्रीजोयत् P. 6, 1, 95, Vārtt., Sch.

श्रीणा, श्रीणाति fortschleppen Dhātup. 13, 12. — Davon werden श्रीवावन् und श्रीणि abgeleitet.

श्रीणि m. oder f. प्र ते सोतारं श्रीणोऽं रत्नं मदीयं धृष्ये । सर्गा न तन्वयेतः RV. 9, 16, 1. तं त्वा धर्तारं श्रीणोऽं पर्वमानं स्वर्दशम् । क्तिन्वे वाज्ञेषु वाज्ञेनम् 63, 11. श्री जामरत्नं अच्यत भुजे न पुत्र श्रीणोऽं 101, 14. In diesen Stellen dürfte das Wort am ehesten ein zur Bereitung des Soma gebrauchtes Geräthe — aus zwei zusammengehörigen Stücken bestehend (du.) — bedeuten, und daher ist es abzuleiten, dass es bildlich für Himmel und Erde gesagt werden kann Naigh. 3, 30; vgl. चन्वी, क्विधिने u. s. w. Hiermit lässt sich auch vereinigen श्रीनि त्यं देवं संविता-रिणोऽं कविक्रतुमर्चामि VS. 4, 25. In der einzigen Stelle wo das Wort im sg. erscheint: उषो वेनस्य जोगुवान श्रीणि स्यो भुवदीर्यो नोधाः RV.